O‘ZBEKISTONDA FUTBOL INFRATUZILMASINING HOZIRGI HOLATI VA UNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Davronov Muhammadqodir Baxtiyorjon o‘g‘li
Valijonov Bekzodjon Zohidjon o‘g‘li
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Jismoniy madaniyat fakulteti 25/9-guruh talabalari
https://doi.org/10.5281/zenodo.24531399

Annotatsiya. *Mazkur maqolada O‘zbekistonda futbol infratuzilmasining hozirgi holati, stadionlar va futbol maydonlarini modernizatsiya qilish, bolalar-o‘smirlar futbolini rivojlantirish hamda zamonaviy futbol markazlarini tashkil etish masalalari tahlil qilingan.*

Kalit so‘zlar: *futbol, sport infratuzilmasi, stadion, futbol maydoni, futbol akademiyasi, bolalar-o‘smirlar futboli, modernizatsiya, raqamlashtirish.*

Аннотация. *В данной статье анализируется современное состояние футбольной инфраструктуры Узбекистана, вопросы модернизации стадионов и футбольных полей, развития детско-юношеского футбола, а также создания современных футбольных центров.*

Ключевые слова: *футбол, спортивная инфраструктура, стадион, футбольное поле, футбольная академия, детско-юношеский футбол, модернизация, цифровизация.*

Abstract. *This article analyzes the current state of football infrastructure in Uzbekistan, the modernization of stadiums and football pitches, the development of youth football, and the establishment of modern football centers.*

Keywords: *football, sports infrastructure, stadium, football pitch, football academy, youth football, modernization, digitalization.*

Kirish. Bugungi kunda futbol jahon miqyosida keng tarqalgan sport turlaridan biri bo‘lib, uning rivojlanishi nafaqat sportchilarning mahorati, balki mavjud infratuzilmaning sifati va undan foydalanish samaradorligiga ham bevosita bog‘liq. Zamonaviy stadionlar, mashg‘ulot maydonlari, futbol akademiyalari, tibbiy-reabilitatsiya markazlari va sport-ta’lim muassasalari futbolchilarni tayyorlashning muhim tarkibiy qismlarini tashkil etadi.

O‘zbekistonda futbolni ommalashtirish, professional futbol darajasini oshirish va iqtidorli yoshlarni aniqlashga qaratilgan islohotlar natijasida sport infratuzilmasini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Xususan, 2023-yil 3-noyabrdagi PQ–355-son hamda 2024-yil 20-martdagi PQ–136-son qarorlarda futbol-ta’lim muassasalari tarmog‘ini kengaytirish, mahallalarda futbol infratuzilmasini rivojlantirish va iqtidorli sportchilarni saralash tizimini takomillashtirishga oid vazifalar belgilangan.

2025-yil 21-avgustda qabul qilingan PQ–262-son qaror esa futbol infratuzilmasini yaxshilash, mavjud maydonlardan samarali foydalanish va futbol sohasini raqamlashtirishning yangi yo‘nalishlarini belgilab berdi.

Maqolaning maqsadi O‘zbekistonda futbol infratuzilmasining mavjud holatini tahlil qilish, dolzarb muammolarni aniqlash va uning rivojlanish istiqbollariga doir ilmiy-amaliy takliflarni ishlab chiqishdan iborat.

Futbol infratuzilmasi tarkibiga stadionlar, ochiq va yopiq futbol maydonlari, sun’iy hamda tabiiy qoplamali maydonlar, futbol maktablari, akademiyalar, mashg‘ulot bazalari va sportchilarni tiklash markazlari kiradi. Mazkur obyektlarning mavjudligi futbol bilan muntazam shug‘ullanish imkoniyatlarini kengaytiradi, sport zaxirasini tayyorlash va professional klublar faoliyatini rivojlantirish uchun sharoit yaratadi.

O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasining ma’lumotlariga ko‘ra, 2024-yil 1-yanvar holatida mamlakatda 421 ta faoliyat yuritayotgan stadion qayd etilgan. Ularning 56 tasi Samarqand, 44 tasi Andijon, 43 tasi Qashqadaryo va 42 tasi Toshkent viloyatiga to‘g‘ri kelgan [1]. Ushbu ma’lumotlar stadionlar hududlar bo‘yicha turlicha taqsimlanganini ko‘rsatadi. Biroq stadionlarning umumiy soni ularning barchasi futbol uchun mo‘ljallanganini yoki xalqaro talablarga javob berishini anglatmaydi.

2026-yil mart oyida e’lon qilingan rasmiy ma’lumotda hududlarda 75 ta katta va 302 ta mini stadion faoliyat yuritayotgani, FIFA va Osiyo futbol konfederatsiyasi talablariga javob beradigan stadionlar soni esa o‘ntadan oshgani qayd etilgan [2]. Shuningdek, 1 500 ta maktabdagi futbol stadionlari va maydonlari ta’mirlangani bolalar hamda yoshlarning futbol bilan shug‘ullanish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qilmoqda.

Infratuzilmani rivojlantirishning muhim yo‘nalishlaridan biri Yuqori Chirchiq tumanida tashkil etilgan Milliy futbol markazidir. Mazkur majmuada bir vaqtning o‘zida oltita milliy terma jamoaning o‘quv-mashg‘ulot yig‘inlarini o‘tkazish imkoniyati yaratilgan. Stadionlar, sport zallari, mehmonxona, plyaj futboli maydoni, futzal maneji, basseyn va reabilitatsiya bo‘limining mavjudligi sportchilar tayyorgarligini kompleks tashkil etishga yordam beradi [3].

Bu kabi loyihalar futbol infratuzilmasi faqat musobaqa o‘tkaziladigan stadionlardan iborat emasligini, balki sportchining jismoniy, texnik, taktik va tibbiy tayyorgarligini ta’minlaydigan yaxlit tizim ekanligini ko‘rsatadi.

Erishilgan natijalarga qaramay, futbol infratuzilmasini rivojlantirishda bir qator masalalarga e’tibor qaratish lozim.

Birinchidan, sport inshootlarining hududlar bo‘yicha taqsimlanishi va ulardan foydalanish imkoniyatlari bir xil emas. Ayrim hududlarda zamonaviy stadion va akademiyalar mavjud bo‘lsa, boshqa joylarda bolalar uchun muntazam mashg‘ulot o‘tkazishga mos maydonlar, kiyinish xonalari, yoritish tizimlari yoki zarur jihozlar yetishmasligi mumkin.

Ikkinchidan, mavjud obyektlarning texnik holatini saqlash muhim ahamiyatga ega. Maydon qoplamalarini yangilash, drenaj tizimlarini ta’mirlash, yoritish uskunalarini nazorat qilish va sanitariya-gigiyena sharoitlarini yaxshilash doimiy mablag‘ hamda malakali boshqaruvni talab qiladi.

Uchinchidan, infratuzilma bilan futbolchilar tayyorgarligi o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni kuchaytirish zarur. Zamonaviy maydonning mavjudligi o‘z-o‘zidan yuqori malakali futbolchilarni tayyorlashni kafolatlamaydi. Buning uchun malakali murabbiylar, ilmiy-uslubiy ta’minot, sport tibbiyoti, seleksiya va yosh futbolchilarning individual rivojlanishini kuzatish tizimi ham talab etiladi.

To‘rtinchidan, sport inshootlaridan foydalanish samaradorligini oshirish dolzarb vazifadir. Maydonlarning mashg‘ulot jadvali, foydalanish xarajatlari, texnik holati va sportchilar uchun ochiqligi to‘g‘risidagi ma’lumotlarni tizimli yuritish resurslardan oqilona foydalanish imkonini beradi.

O‘zbekistonda futbol infratuzilmasini rivojlantirishning istiqbolli yo‘nalishlaridan biri zamonaviy stadionlar qurish va mavjud obyektlarni xalqaro talablarga muvofiq modernizatsiya qilishdir. Yangi Toshkentda 55 ming tomoshabinga mo‘ljallangan stadion qurilishi bu yo‘nalishdagi yirik loyihalardan biridir. Loyiha doirasida uchta qo‘shimcha mashg‘ulot maydoni, transport infratuzilmasi va tomoshabinlar uchun zamonaviy qulayliklar yaratish ko‘zda tutilgan [4].

Mazkur stadion 2027-yilgi 20 yoshgacha bo‘lgan futbolchilar o‘rtasidagi jahon chempionatiga tayyorgarlik bilan bir qatorda, kelgusida xalqaro musobaqalarni qabul qilish va milliy futbol infratuzilmasini mustahkamlashga xizmat qilishi kutilmoqda.

Ikkinchi muhim yo‘nalish — futbolni mahallalar va ta’lim muassasalarida rivojlantirishdir. Mahalla, maktab va sport maktablari o‘rtasida hamkorlikni kuchaytirish orqali bolalarning futbol

bilan muntazam shug‘ullanishi uchun qulay sharoit yaratish mumkin. Bunda qizlar futboli, nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun moslashtirilgan sport muhitlari va kam ta’minlangan oilalar farzandlarining sportga kirish imkoniyatlarini kengaytirish ham muhimdir.

Uchinchi yo‘nalish — futbol sohasini raqamlashtirish. PQ–262-son qarorda nazarda tutilgan “Milliy futbol elektron platformasi” orqali futbol maktablari va akademiyalari faoliyatini kuzatish, futbolchilarning jismoniy va tibbiy ko‘rsatkichlarini monitoring qilish hamda iqtidorlarni saralash jarayonlarini takomillashtirish belgilangan [5]. Bunday tizim infratuzilma va sportchilar tayyorgarligi haqidagi ma’lumotlarni birlashtirishga yordam beradi.

To‘rtinchi yo‘nalish — davlat-xususiy sheriklik va investitsiyalarni kengaytirish. Futbol maydonlarini qurish, rekonstruksiya qilish va ularga xizmat ko‘rsatishda davlat tashkilotlari, xususiy sektor, homiylar va sport klublari hamkorligi moliyaviy barqarorlikni kuchaytirishi mumkin. Bunda inshootlarning uzoq muddatli texnik xizmat ko‘rsatish xarajatlari va aholining ulardan foydalanish imkoniyatlari oldindan hisobga olinishi zarur.

Beshinchi yo‘nalish — infratuzilmani ekologik va iqtisodiy jihatdan barqaror boshqarish. Suvni tejaydigan sug‘orish tizimlari, energiya samarador yoritish uskunalari, chidamli qoplamalar va rejalashtirilgan texnik xizmat ko‘rsatish xarajatlarni kamaytirishi mumkin. Shu bilan birga, har bir yangi inshootning qurilishidan oldin hududdagi ehtiyoj, foydalanish darajasi va kelajakdagi xarajatlar tahlil qilinishi lozim.

Xulosa. O‘zbekistonda futbol infratuzilmasini rivojlantirish so‘nggi yillarda muhim bosqichga ko‘tarildi. Stadionlar va mini maydonlar tarmog‘ining kengayishi, maktab sport inshootlarining ta’mirlanishi, Milliy futbol markazining tashkil etilishi va yangi stadion loyihalarining amalga oshirilishi mamlakat futboli uchun zarur moddiy-texnik sharoitlarni mustahkamlamoqda.

Shu bilan birga, infratuzilmaning samaradorligi faqat obyektlar soni bilan emas, balki ularning texnik holati, hududiy qamrovi, foydalanish imkoniyati, boshqaruv sifati va sport natijalariga qo‘shayotgan hissasi bilan ham baholanishi kerak.

Futbol infratuzilmasini kelgusida rivojlantirish uchun quyidagi takliflar muhim hisoblanadi:

1. Mavjud futbol stadionlari va maydonlarini muntazam texnik xatlovdan o‘tkazish hamda yagona elektron ma’lumotlar bazasini shakllantirish.
2. Futbol maydonlari yetishmaydigan hududlarda mahalliy ehtiyoj va aholi sonidan kelib chiqib yangi obyektlar tashkil etish.
3. Maktablar, futbol akademiyalari va professional klublar o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish.
4. Sport inshootlarini saqlash va modernizatsiya qilishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlaridan samarali foydalanish.
5. Infratuzilma loyihalarining samaradorligini maydonlardan foydalanish darajasi, shug‘ullanuvchilar soni, texnik holat va tayyorlangan yosh futbolchilar ko‘rsatkichlari asosida baholash.

Umuman olganda, futbol infratuzilmasini kompleks rivojlantirish O‘zbekistonda ommaviy futbolni kengaytirish, iqtidorli yoshlarni aniqlash, professional sport uchun zaxira tayyorlash va xalqaro musobaqalarni yuqori saviyada tashkil etishning muhim shartidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. How many stadiums operate in Uzbekistan? — 17.09.2024. https://stat.uz/en/press-center/news-of-committee/56700-o-zbekistonda-nechta-stadion-faoliyat-yuritmoqda-3
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti rasmiy veb-sayti. Construction of a modern football stadium in New Tashkent continues at pace. — 24.03.2026. https://president.uz/en/lists/view/9043

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti rasmiy veb-sayti. Milliy futbol markazi – yangi g‘alabalarga zamin. — 18.08.2025. https://president.uz/oz/lists/view/8390
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti rasmiy veb-sayti. Yangi Toshkentda zamonaviy futbol stadioni qurilishi. — 11.11.2025. https://e.ufa.uz/news-details/210
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 21-avgustdagi PQ–262-son qarori. O‘zbekistonda futbol sohasini raqamlashtirish va ommaviyligini yanada oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida. https://lex.uz/uz/acts/-7696588
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 20-martdagi PQ–136-son qarori. Mahallalarda futbol infratuzilmasini rivojlantirish va tarmog‘ini kengaytirish chora-tadbirlari to‘g‘risida. https://gov.uz/oz/yoshlar/news/view/8167
7. Nigmanov B. B. The Impact of Government Support on the Development of Football Infrastructure in Uzbekistan. — Proximus Journal of Sports Science and Physical Education, 2025, Vol. 2, No. 03, pp. 177–188. https://proximusjournal.com/index.php/PJSSPE/article/view/225